

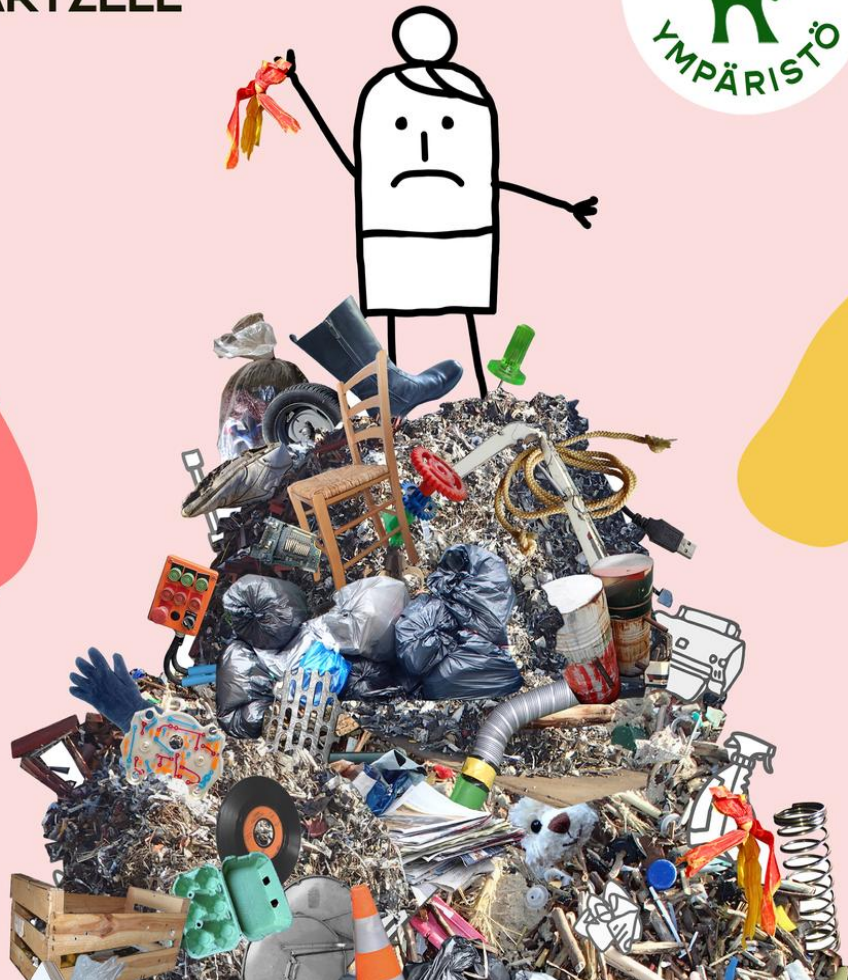
ROSKAN- KERÄÄJÄN PÄIVÄKIRJA

RITVA HARTZELL

ROSKAN- KERÄÄJÄN PÄIVÄKIRJA

RITVA HARTZELL

 SAGA
EGMONT

Ritva Hartzell

Roskankerääjän päiväkirja

SAGA Egmont

Roskankeräjän päiväkirja

Cover image: Shutterstock
Copyright © 2011, 2022 Ritva Hartzell and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728195499

1st ebook edition
Format: EPUB 3.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1.1.

NÄIN SEN autoni ikkunasta. Se oli monien raskaiden autonrenkaiden litistämä, sisältönsä ajat sitten kadulle puskauttanut likainen muovipullo. Se makasi siinä, tuulen ja liikkeelle starttaavien autojen imun ulottumattomissa, teräväreunaisen liikennevalokorokkeen suojassa. Se kiilsi auringossa muodottomana ja värittömänä möhkäleenä. Liikennevalo paloi punaisena. Hetken mielijohteesta aukaisin auton oven, tartuin pulloon ja heitin sen etuistuimelle viereeni. Takaani kuului vihaisia tööttäyksiä. Kaasutin viime hetkellä. Keltainen valo oli jo syttynyt.

Pysäytin auton parkkipaikalle. Tartuin pulloon käsineet kädessä. Kääntelin sitä jonkin aikaa. Se haisi asfaltille ja öljylle. Yritin aukaista korkkia, mutta se ei enää auennut. Nousin autosta ja keräsin tavarani. Tartuin pulloon toisella kädelläni niin, ettei se sotkisi vaatteitani, mutta samalla se putosi. Laskin muut tavarat maahan, nostin pullon maasta ja kuljetin sen kotiini. Vedin lenkkivaatteet päälleni, otin pullon, kiedoin avainnauhan kaulaani ja juoksin lumenkaatotielle, joka laski jyrkästi alas merenrantaan. Juoksin mäkeä alas tasanteelle, jossa reitin ensimmäinen roska-astia sijaitti. Avasin muovikannen ja näin pullon viimeisen kerran, ennen kuin se solahti muiden roskien joukkoon.

Päivän ensimmäinen roska oli kerätty.

2.1.

ULKOILUREITTI ALKAA metrosillalta. Se ohittaa siirtolapuutarhan, jatkuu mutkaisena ja mäkisenä vajaan kilometrin, lumenkaatotielle asti, josta juoksulenkkini alkaa. Heti tien oikealla puolella nousevat korkeat kalliot jyrkästi ylös ja vasemmalla kosteikossa kasvaa harvakseltaan pitkiä, tummia tervaleppiä niin tiheästi, ettei takana olevaa merta näe. Vasta palstaviljelmien kohdalla maisema avautuu ja tie alkaa risteillä. Jos valitsee oikeanpuolisen reitin, joutuu juoksemaan pellon laitaa melkein koko matkan. Pienen metsikön jälkeen on melkein pakko pysähtyä, sillä siitä alkaa toinen, laajempi peltoaukeama. Jos ottaa kohteekseen peltojen keskellä seisovan punamultaisen ladon, on antauduttava voimakkaan merituulen vietäväksi. Ladon kohdalta tie mutkittelee peltojen keskeltä suojaisaan metsään, kunnes tuuli tarttuu uudelleen vaatteisiin tien syöksyessä keskelle kaislamerta. Loiva mäki ylös, pienen pellon poikki ja metsän laitaa takaisin tienristeykseen.

3.1.

EROTIN TUPAKKA-ASKIN jo kaukaa. Se oli aina samaa merkkiä: punainen Marlboro. Se oli heitetty aina samaan paikkaan, tien oikeaan laitaan, hopeanvärinen suojarahaperi mytättynä muutaman metrin päässä. Läpinäkyvää päällyskelmua oli vaikea erottaa valkoista lunta vasten. Rutistin roskat kouraan ja tiesin, etten koskaan tapaisi niiden heittäjää. Kuorma-auto jarrutti raskaasti takanani, ennen kuin se pääsi kääntymään lumenkaatotielle. Kuljettaja katsoi tiukasti kohti ja päästi auton pehmeään laskuun. Ampaisin liikkeelle ja juoksin pöllyävän lumikuorman perässä. Auto ajoi suoraan alas, minä käännyin jyrkästi oikealle. Tempaisin roskiksen kannen auki ja heitin askin sen sisään. Vedin syvään henkeä ja painuin alas huuruiseen metsään.

Tiellä lojui oksa, joka rikkoi valkean, ehyen maiseman. Nostin sen maasta. Potkaisin tien sivuun ison kivenmurikan, joka oli vierinyt alas rinnettä lenkkikenkieni eteen. Rauhoituin ja askel alkoi vetää tuttuun tyyliin. Tiellä ei näkynyt ketään. Olen tottunut juoksemaan yksin lumisessa valtakunnassani. Saan mietiskellä rauhassa mieltä hiertäviä ajatuksiani. Lenkin jälkeen loputkin niistä valuvat suihkuveden mukana alas viemäriin.

4.1.

KAIKKI VOI alkaa yhdestä roskasta. Katsot ympärillesi, ettei kukaan näe. Kumarrut nopeasti ja koukkaat roskan maasta. Etsit katseellasi lähintä roskista. Sellaista ei näy, joten pistät roskan taskuusi tai kuljetat sitä kädessäsi. Jos onnistut salakuljettamaan sen kotiisi asti, olet jo koukussa. Et voi ohittaa roskia enää, kuten ennen. Roskat alkavat hallita ajatuksiasi, maisemaa, jossa liikut.

Opit väistämään katseita, tulkitsemaan ilmeitä, syyllistämään itseäsi ja muita. Opit vaatimaan muilta samaa kuin itseltäsi. Opit nöyristelemaan, selittämään, saarnaamaan. Opit olemaan näkymätön.

Puet päällesi lenkkivaatteet, otat ensimmäiset juoksuaskeleet ja pian kumarrut jo ensimmäisen roskan nähtyäsi. Päätät jatkaa juoksemista, mutta et pääse kovin pitkälle. Koukistat selkääsi vähän väliä, vilkuilet taaksesi, harpot tien sivulta toiselle. Et välitä enää vastaan tulijoista. Tunnet suorittavasi tärkeää elämäntehtävää. Sinusta on tullut juokseva roskankerääjä.

5.1.

ALUKSI ROSKIKSIA oli vain muutamia. Roskaa sai kuljettaa käsissään kauan, ennen kuin siitä pääsi eroon. Soitin rakennusvirastoon. Asiakaspalvelun virkailija kertoi, että rakennusvirasto hoiti metsäalueet, liikuntavirasto ulkoilutiet ja niiden reunat, valtio pellot ja osan metsistä. Rajat olivat tarkat. Aloin jälleen juosta pitkin byrokratian rappusia. Juuri, kun luulin osuvani oikeaan virastoon tai virkamieheen, luulo osoittautui vääräksi. Törmäsin ruokataukoihin, kokousaikoihin, vastaajaviesteihin, sairauslomiin, vuosilomiin. Soittopyyntöjä, odottamista, palaamista uudelleen asiaan. Sihteereitä, puhelinkeskuksia, sijaisia, vääriä numeroita, vääriä virkailijoita. Päivämääriä, kirjelmiä, käsittelyaikoja, valituksia, aloitteita, kielteisiä päätöksiä. Huokailuja, hermostumista, tunteiden purkamista, anteeksipyyntöjä. Jättimäisiä puhelinlaskuja. Kaikki roskan takia.

Sitkeys palkittiin. Vihdoin löytyi se oikea aluepäällikkö, joka ratkaisi kaiken. Väliaikaisia roskiksia löytyi lähialueelta ja sain kutsun tulla maastoon valitsemaan niille paikat. Sinivihreä lenkkeilyasu päällä odotin sovitulla paikalla. Pakettiauton ovi avattiin, käteltiin, hymyiltiin. Ajettiin hitaasti lumenkaatotietä alas ja karttaan merkittiin juhlallisesti ensimmäisen roskiksen paikka. Ulkoilijat saivat väistyä tien sivuun ison auton edetessä hitaasti maastossa. Virallinen merkki auton tuulilasissa ja pyörivä vilkkuvalo katolla pehmensivät vastaan tulijoiden kiukkuiset ilmeet. Pysähdyksiä, viittoilua auton sisällä ja ulkona, ehdotuksia, neuvottelua, miettimistä. Kaikille roskiksille löytyi paikka.

Päätöksentekoon kului tunti, kun oli riittävästi halua,
ymmärrystä, valtaa.

6.1.

KEVYET ROSKIKSET vaihdettiin pian järeämpiin ja isompiin. Ne oli puusäleillä vahvistettu ja ne kaivettiin syvälle maahan. Ne seisoivat kuin maamerkit paikoillaan valmiina uhmaamaan tuulta, sadetta, ahnaita käsiä, koirien jättämiä pistävänhajuisia elämänmerkkejä. Vain yksi niistä töherrettiin, ja sekin vaihdettiin nopeasti. Ratkaiseva erä roskistaistelussa oli voitettu.

Parin päivän päästä yksi roskiksista oli töherretty, yksi potkittu lommoille, yksi kaadettu kumolleen. Roskat olivat valuneet mäkeä alas. Käsi pusertui nyrkiksi. Teki mieli huutaa. Ohikulkijat käänsivät katseensa, kun raahasin roskista paikoilleen. Nostin sen pystyyn, keräsin roskat kasaan, painoin ne mustan muovisäkin sisään ja läimäytin kannen kiinni. Joku oli ottanut kantaa roskiksiin, jättänyt eriävän puumerkkinsä niihin. Kuusen oksa heilahti. Varis nousi raakkuen ilmaan. Käänsin sille selkäni ja jatkoin keskeytynyttä juoksuani.

7.1.

LENKKIHOUSUJEN SAUMAT paukkuvat. Ahdistaa liian monet herkuttelut, liian monet tyhjennetyt lasit, liian monet turhat ajatukset, luetut turhanpäiväiset rivit, katsotut ja kuunnellut ohjelmat, liikunnan ja luonnon kosketuksen puute. Takana melkein kaksi viikkoa sohvaperunan elämää. Ovi auki ja ulos.

Vuodenaika on muuttunut lunta pöllyäväksi talveksi. Edessä jälleen tuttu alamäki. Alhaalla kiertävät jo hiihtäjät ja uudet teräväreunaiset ladut. Mahdun juuri ja juuri sekaan. Latukone on tampannut keskitien kovaksi. Askel löytää nopeasti rytmensä ja vauhtinsa. Aurinko paistaa selkääni kirkkaalta taivaalta. Seuraan juoksevaa varjoani. En saa sitä kiinni, ennen kuin matka kääntyy tulosuuntaan. Ennen sitä varjo leikkaa paksun lumen peittämää peltoa, maalaa katkonaisesti metsän lumisia puunrunkoja ja oksia, ladon punaista, härmäistä seinää. Kääntöpisteessä aurinko alkaa paistaa suoraan silmiin ja saan vangittua varjon taakseni. On pakko pysähtyä hetkeksi ja miettiä, mikä on tärkeintä elämässä.

8.1.

MIKÄ SIINÄ on niin vaikeaa? Puet yllesi urheiluliivit, alushousut, hikeä ja lämpöä varaavan alusasun, tuuliasun, froteesukat, juoksukengät ja tarvittaessa käsineet, lippiksen, korvalaput, aurinkolasit. Avaimet tietysti kaulaan ja kännykkä käteen. Varmistat vielä, että heijastin on paikallaan. Ja sen kuin menoksi. Säällä kuin säällä. Luonto ja raikas tuuli pyyhkivät mielen ja kehon. Halpaa, helppoa ja luontoa säästävää liikuntaa. Palkinnoksi saat aina paremman olon kuin lähtiessäsi. Aina. Ja kesällä kaikki on vielä helpompaa.

9.1.

JUOKSEMISESSÄ TÄRKEINTÄ on kuunnella kehoaan. Jos askel ei vedä alussa, se alkaa vetää lenkin keskivaiheilla, tai joskus se ei vedä ollenkaan. Silloin on syytä muuttua koneeksi, joka liikkuu itsestään, unohtaa fyysinen minänsä ja vapauttaa se ajattelulle, niin kuin nukahtaminen vapauttaa mielen unien näkemiselle. Siksi juostessa syntyvät parhaat ja kirkkaimmat ajatukset, oivallukset, ratkaisut mieltä painaviin solmuihin. Myös havainnot juoksuympäristöstä terävöityvät, pienet huomaamattomat yksityiskohdat alkavat saada merkityksiä. Käpy keskellä latua, havupuun oksa tien vieressä, palokärjen yksinäinen valitus, metsäkyyhkyn kutsuva huhuilu, lokin kirkaisu, kaislojen kahina, tuulen ujellus peltoaukeamalla. Ja sade, sen turvallinen, tasainen ropina puiden lehtiä vasten. Tai auringon paahtaman hiekkatien tuoksu, kun hikiset juoksukengät painuvat sen pintaa vasten. Tai meri, joka tuoksullaan on vahvasti läsnä, vaikka sitä ei aina näe. Taivas on mielentila, alati muuttuva. Luonto, joka on minussa ja minä siinä.

10.1.

EN ANNA umpeen sataneiden polkujen tai tuulen lannistaa, vaan kohennan korvaläppien asentoa, painan lipan alaspäin ja annan jaloilleni kyytiä. Avoimella peltoaukeamalla nautin lumen antamasta vastuksesta. Vastatuulella testaan välillä kävelyvauhtia, mutta jälleen huomaan, että juosten, painamalla tossujen kärjet suoraan hankeen, etenen helpommin ja tasaisemmin. Tuntiessani hien nousevan selkään irvistän itselleni mielihyvää. Olen taistelija enkä anna helposti periksi. Tumma hahmo lähestyy minua polkupyörällä myötätuulella. Hahmo tuijottaa minua kiinteästi hupun sisältä ja polkee vaivalloisesti ohitseni. Jokainen liikkuu tavallaan ja tyyllillään. Juoksen hevoslaitumelle asti. Vankkojen kaltereiden muodostamassa neliössä kolme hevosta juoksee kehää toistensa perässä. Kylmäverinen, kuumaverinen ja puoliverinen. Hevossairaalan veritankkeja, minulle on kerrottu. Pujotan kohmettunutta rukkastani rautatankojen välistä niitä kohti ja jään odottamaan. Hevoset pysähtyvät, astuvat yksi kerrallaan varovaisesti kohti, nuuhkaisevat, tunnistavat. Saan taputtaa yhtä otsalle. Sen pehmeästä turvasta sojottavat karvat värähtelevät, sieraimet muuttavat alinomaan muotoaan, korvat ovat jäykkinä, selkänahka vapisee jännityksestä, pitkät ripset eivät peitä sen suuria silmiä hetkeksikään. Yhtäkkiä hevoset kääntyvät kuin salamaniskusta, heilauttavat päätään rajusti sivulle ja jatkavat mieletöntä laukkaansa. Selittämätön riemu täyttää myös minut ja heittäydyn yhä yltyneen tuulen vietäväksi.

11.1.

SUURIN YHTEINEN jaettava. Lumi. Vesi. Ilma. Maa. Juoksen unenomaisessa tilassa. Jalat liikkuvat, ajatukset liikkuvat. Ne sulautuvat yhteen joka askeleella. Juoksen ympyrää pallon reunalla. Melkein joka päivä, niin kauan kuin jaksan. Niin kauan kuin maapallo jaksaa kantaa minua ja minä maapalloa. Kun kävelen, ennätän katsoa tarkemmin. Oksaa, lahonnutta puuta, säikähtynyttä lintua, kaislojen aaltoliikettä, vastaantulijan nopeaa vilkaisua. Kun otan sauvat mukaan, kuuntelen ruumiini reaktioita, askelten rytmiä, erilaisia ääniä, joita sauvan piikit päästävät niiden iskeytyessä maahan. Hiekkaan, jäähän, lumeen, saveen. Roskiin. Pudonneisiin lehtiin.

Miksi kävelen? Ihminen kuuluu hitaasti vaeltavaan eläinlajiin. Miksi juoksen? Paetakseni, etsiäkseni, saadakseni kiinni jotakin, täyttääkseni tarpeeni? Liikkuessani tunnen eläväni, ajattelevani kirkkaimmin, olevani minä.

12.1.

JÄISELLÄ TIELLÄ on helpompi juosta kuin kävellä. Kenkien syvään uurretut pohjat painuvat kuin imukupit jäisen tien pintaan koko juoksijan painolla. Tunnen jalkalihasteni varman ja tasaisen työskentelyn epävarmalla alustalla. Tietä täytyy osata tunnustella, kehon täytyy antaa mukautua sen arvaamattomiin muotoihin. Katse on suunnattava eteenpäin. Tasapaino on mielen, kehon hallintaa. Elämässä täytyy uskaltaa. Elää.